

Očkovanie proti chrípke

Chrípka je najčastejšie infekčné ochorenie u ľudí. Na rozdiel od iných, bežných vírusových ochorení dýchacích ciest, ktoré sú často označované ako „chrípka“, skutočná chrípka je závažným ochorením, ktoré je každoročne príčinou úmrtí tisícov ľudí na celom svete.

U nás má chrípka typický sezónny charakter so začiatkom aktivity na jeseň. Termínom „chrípková sezóna“ je označované obdobie od 1. októbra do 30. apríla nasledujúceho roka. Počet ochorení na chrípku narastá najmä v priebehu decembra a januára. Chorobnosť je zvyčajne najvyššia začiatkom februára a epidémia sa v priebehu 1 až 2 mesiacov rozšíri na celé územie Slovenska.

Sezónna chrípka je vyvolaná vírusmi chrípky a vyskytuje sa na celom svete v rôznom rozsahu od malých lokálnych epidémií na školách a v detských kolektívach až po epidémie s rozsahom na celom území krajín.

Niekedy môže dôjsť k výraznej zmene v genetickej informácii vírusu a ku vzniku novej kombinácie jeho povrchových štruktúr a tým ku vzniku nového podtypu vírusu chrípky. Vtedy vznikajú pandémie. K takejto situácii došlo v apríli 2009 v Mexiku a Kalifornii. Nový vírus sa postupne začal šíriť v krajinách amerického kontinentu a odtiaľ sa cestovateľmi rozšíril takmer do celého sveta. Na základe vzniknutej situácie vyhlásila Svetová zdravotnícka organizácia dňa 11. júna 2009 pandémiu chrípky, t.j. globálne šírenie nového vírusu chrípky AH1N1n. Začiatkom júna bol prvý prípad vyvolaný vírusom pandemickej chrípky potvrdený aj na Slovensku.

Ochorenia vyvolané chrípkovým vírusom sa prenášajú najmä kvapkami sekrétu horných dýchacích ciest vylučovanými pri kýchaní a kašľaní. V prenose vírusu sa uplatňuje najmä priamy kontakt s chorým. Nepriamy prenos predmetmi a kontaminovanými rukami sa však nesmie podceňovať. Vírus prežíva na predmetoch niekoľko hodín, na rukách 5 minút a v prachu pri izbovej teplote i niekoľko dní.

Priebeh ochorenia môže byť ovplyvnený mnohými faktormi, ako sú vek, chronické ochorenie, poruchy imunity či fajčenie.

Chrípka začína najčastejšie náhle, z plného zdravia bolesťami hlavy - najmä za očami, zimnicou, triaškou, následným výstupom teploty nad 38 °C, celkovou slabosťou, bolesťami svalov a kĺbov. Následne v dôsledku zápalu sliznice nosa, nosohltanu, hrtanu, priedušnice a

priedušiek vzniká suchý kašeľ a nádcha. U starších osôb nemusí byť nástup ochorenia taký dramatický. Prejavy ochorenia trvajú 2 – 7 dní a k uzdraveniu zvyčajne dochádza do dvoch týždňov od prvých príznakov.

V dôsledku oslabenia sliznice dýchacích ciest vplyvom vírusu môže dôjsť ku komplikáciám, kedy sa oslabená sliznica stáva vstupnou bránou pre iných pôvodcov ochorení – najmä baktérie, ktoré hlavne u starších osôb môžu spôsobiť bakteriálny zápal pľúc.

Liečba chrípky je najčastejšie symptomatická - spočíva v podávaní liekov proti horúčke, proti zápalom sliznice horných dýchacích ciest a proti kašľu. Dôležité je zabezpečiť dostatočný prívod tekutín a pokoj na lôžku.

Očkovanie je významným preventívnym opatrením, najúčinnjším prostriedkom na zníženie nepriaznivých dôsledkov chrípky. Zameriava sa najmä na osoby, u ktorých je najvyššia pravdepodobnosť vzniku komplikácií, alebo ktoré sú najviac vystavené riziku nákazy.

Očkovanie proti sezónnej chrípke je najvhodnejšie vykonať v období od októbra do polovice decembra tak, aby sa stihli vytvoriť protilátky do začiatku zvýšenej aktivity chrípky. Očkovať je možné aj neskôr, v januári a februári v závislosti od epidemiologickej situácie.

Očkovanie proti pandemickej chrípke sa bude vykonávať ihneď po dodávke vakcíny. Systém a organizáciu očkovania určí Ministerstvo zdravotníctva. Cieľom očkovania proti pandemickej chrípke je znížiť počet ťažkých prípadov a úmrtí na chrípku, oddialiť a znížiť vrchol epidémie, udržať funkčný systém poskytovania zdravotníckej starostlivosti a redukovat' jeho záťaž.

Prečo sa dať zaočkovať proti sezónnej chrípke?

- **Predísť ochoreniu s ťažkým priebehom** - so sezónnou chrípkou sa v chladných mesiacoch bude šíriť aj nový vírus A(H1N1), ktorým sa nakazí viac ľudí ako v lete. Pri súčasnej infekcii vírusom „novej“ aj sezónnej chrípky môže dôjsť k výraznému zaťaženiu organizmu s následným ťažkým priebehom ochorenia. Očkovacie látky určené na sezónnu chrípku nie sú účinné voči novému vírusu. ***Proti novej chrípke zatiaľ očkovacia látka nie je k dispozícii, preto očkovanie proti sezónnej chrípke je jedinou účinnou prevenciou.***
- **Znížiť riziko absencie v práci** - očkovanie proti chrípke pracujúcich osôb znižuje práceneschopnosť v zimných mesiacoch o 40% v porovnaní s neočkovanými.

- **Zabrániť zmene vírusu** - Pri súčasnej infekcii vírusom „novej“ aj sezónnej chrípky je vysoké riziko presunu genetických informácií medzi oboma vírusmi a tým vzniku agresívnejšieho vírusu.
- **Predísť úmrtiam v súvislosti s chrípkou** - na následky ochorenia chrípky ročne zomiera na Slovensku cca 1 250 osôb. Chrípka zhoršuje chronické ochorenie srdca, ciev, pľúc, obličiek, cukrovku a oslabí organizmus, na ktorý ľahko „nasadne“ bakteriálna infekcia, ktorá môže vyvolať zápal pľúc alebo iný zápal s ťažkým, život ohrozujúcim priebehom.
- **Ochrániť iných ľudí, najmä svojich blízkych** – u niektorých osôb najmä chronicky chorých a starších s oslabeným imunitným systémom sa nemusí po očkovaní vytvoriť dostatočná – ochranná hladina protilátok. Riziko nákazy týchto osôb možno znížiť zaočkovaním osôb, ktoré im poskytujú starostlivosť, alebo žijú s nimi v spoločnej domácnosti. Z tohto dôvodu by mali byť zaočkovaní predovšetkým zdravotnícki pracovníci prichádzajúci do priameho kontaktu s pacientmi, zamestnanci ústavov sociálnej starostlivosti a rodinní príslušníci rizikových osôb.

U rizikových osôb sa odporúča súčasne s očkovaním proti chrípke vykonať aj očkovanie proti pneumokokom, ktoré sú najčastejšou príčinou komplikácií po chrípkovom ochorení, najmä zápalov pľúc.